

Posudek oponenta rigorózní práce

Vysoká škola: Univerzita Palackého v Olomouci

Fakulta: právnická

Katedra: práva trestního

Obor: trestní právo

Uchazeč: Mgr. Miroslava Ševčíková

Téma rigorózní práce: Alternativne tresty v českom trestnom práve

Oponenti rigorózní práce: JUDr. Filip Ščerba, Ph.D.

JUDr. Mgr. Jana Navrátilová, Ph.D.

Rigorózní práce Miroslavy Ševčíkové o rozsahu 211.630 znaků (psaná ve slovenském jazyce) se zaměřuje na problematiku alternativních trestů, a to s důrazem na právní úpravu trestů nahrazujících trest odnětí svobody obsaženou v novém trestním zákoníku účinném od 1. 1. 2010. Vzhledem k tomu, že právní úprava alternativních trestů prošla v rámci rekodifikace českého trestního práva hmotného zajímavými změnami, jde o téma důležité a aktuální.

Rigorózní práce je do osmi kapitol, úvodu a závěru. Po úvodním nastínění pojmu a účelu trestu a konceptu restorativní justice se uchazečka zabývá systémem alternativního řešení trestních věcí a obecně kategorií alternativních trestů. Následuje ústřední část celé práce zaměřená na právní úpravu vybraných alternativních druhů trestů, konkrétně trestu domácího vězení, obecně prospěšných prací, zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, podmíněné odsouzení a peněžitý trest. Samostatná kapitola je věnována stručnému přehledu odlišností, které vyplývají ze zvláštní právní úpravy alternativních trestních opatření obsažené v zákoně o soudnictví ve věcech mládeže. V závěrečných kapitolách se uchazečka zaměřuje na postavení a úkoly Probační a mediační služby a na stručnou komparaci vybraných prvků české právní úpravy s úpravou slovenskou.

Z hlediska této struktury práce nelze mít zásadnější připomínky, je však nutné poznamenat, že jednotlivé druhy alternativních trestů by určitě měly být rozpracovány v samostatných kapitolách, nikoli v kapitole jedině.

První námitku ve vztahu k obsahu práce je třeba uplatnit ohledně samotného vymezení pojmu alternativní trest. Na s. 25 práce uchazečka mezi alternativní tresty v užším smyslu (tj. ukládané namísto odnětí svobody) řadí trest zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce – pro tento její závěr však neexistuje žádné relevantní odůvodnění, tento trest má vyloženě spíše charakter trestu vedlejšího. Mezi alternativy v užším smyslu naopak neřadí peněžitý trest (přestože se jím v práci dále zabývá), i když jednoznačně tento trest, zejména je-li ukládán podle § 67 odst. 2 písm. b) tr. zák., je náhradou nepodmíněného odnětí svobody.

V souvislosti s trestem domácího vězení uchazečka zcela nesprávně uvádí, že tento trest byl zakotven novelou č. 306/2009 Sb., což samozřejmě není pravda. Na s. 40 práce se pak objevuje výklad o neslučitelnosti trestu domácího vězení s ostatními tresty, nicméně tento výklad se neopírá o zákon (srov. § 53 odst. 1 tr. zák.) a např. neslučitelnosti domácího vězení s trestem obecně prospěšných prací autorka dovozuje „z povahy trestu“ – např. dle slovenského trestního zákona ale tato kombinace možná je.

V rámci této kapitoly se navíc poprvé projevuje závažný nedostatek celé práce, kterým je značná zmatenost a nesourodost textu. Tak v rámci části zabývající se *podmínkami* pro uložení trestu domácího vězení se najednou objevuje výklad o výměře tohoto trestu, jeho obsahu a místu výkonu (s. 40 a násl.). V rámci části pojednávající o kontrole výkonu trestu se pak zase vtěsnil rozbor úpravy náhradního trestu odnětí svobody (s. 49); v této souvislosti pak navíc hovoří i o náhradním trestu odnětí svobody dle slovenského trestního zákona, což je ovšem chybné, neboť slovenská úprava trestu domácího vězení je založena na modelu jeho *přeměny* na trest odnětí svobody (s. 50). Zcela mimo kontext je zmínka o prvním uloženém trestu domácího vězení, převzatá z internetového zdroje (rovněž s. 50).

Na části zaměřené na právní úpravu trestu domácího vězení se navíc projevuje i další nedostatek, který se dále prolíná i následujícími kapitolami. Uchazečka totiž při rozboru právní úpravy sice dobře pracuje s odbornou literaturou a dalšími prameny (tuto skutečnost je třeba samozřejmě hodnotit pozitivně), nicméně jen ve velmi omezené míře do této analýzy vkládá vlastní invenci. Tak v textu např. nenajdeme poukaz na velmi problematické zákonné vymezení toho, co lze pokládat za zmaření trestu domácího vězení, hlubší zamyšlení nad vymezením pojmu „obydlí“ (v kontextu tohoto trestu), jaké může mít následky odmítnutí spolupráce s probačním úředníkem ze strany odsouzeného apod.

V rámci části o trestu obecně prospěšných prací (s. 56 a násl.) se opět ukazuje nesourodost a nepřehlednost textu, když v rámci podmínek pro uložení tohoto trestu autorka hovoří i o druhu prací, subjektech, u nichž je možné je vykonávat, či o rozsahu trestu. V souvislosti

s kapitolou zabývající se novým trestem zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce (s. 68 a násl.) je zase třeba opětovně vytknout absenci úvah nad některými zajímavými problémy spojenými s právní úpravou tohoto trestu, např. pokud jde o výklad pojmu „souvislost s návštěvou akce (určitého druhu)“.

Určitou povrchnost a absenci hlubší a samostatné právní úvahy je třeba vytknout i v souvislosti s částí zaměřené na institut podmíněného odsouzení (s. 74-75), když autorka zcela nedostatečně rozebírá otázky spojené s právní povahou tohoto institutu, tedy zda jde o samostatný druh trestu či nikoliv, omezuje se jen na závěr (že o samostatný druh trestu jde) a na odkaz na literaturu – zcela však např. ignoruje to, jak tuto otázku řeší vlastní právní úprava či někteří autoři.

Podobně v souvislosti s trestem peněžitým se uchazečka nijak nezamýšlí nad příčinami, které vedly k zavedení staronového modelu výkonu tohoto trestu a účelu náhradního trestu odnětí svobody, neanalyzuje jeho výhody a nevýhody.

Závěrem lze tedy konstatovat, že rigorózní práce Miroslavy Ševčíkové trpí jednak v nemalé míře nedostatkem vlastních úvah nad problematickými prvky právní úpravy alternativních trestů i nad otázkami právně teoretickými a jednak je místy poněkud nepřehledná. Uchazečka se ani nevyvarovala věcných chyb. I přes tyto nedostatky je však třeba ocenit již zmíněnou kvalitní práci s odbornou literaturou a dalšími prameny. Práce je rovněž bezproblematická po stránce formální.

Rigorózní práce proto ještě **lze doporučit k ústní obhajobě**, kterou navrhuji zaměřit na otázku: **Peněžitý trest a jeho postavení v systému alternativních trestů.**

JUDr. Filip Ščerba, Ph.D.

oponent rigorózní práce

V Olomouci 15. 8. 2011